

Πρακτικός Οδηγός Διαδικασιών Απονομής Διεθνούς Προστασίας σε Γυναίκες

Αποσαφήνιση εννοιών,

**διαδικασιών και δικαιωμάτων αιτουσών άσυλο
και αναγνωρισμένων προσφύγων**

Αγγελική Σεραφείμ, Δικηγόρος – ΚΓΜΕ Διοτίμα

Ιούνιος 2016

Ο παρών Οδηγός καταρτίστηκε και εκδόθηκε στο πλαίσιο του Έργου “Attica Region Protection/GBV Response”, το οποίο υλοποιήθηκε από το ΚΓΜΕ – Διοτίμα και τη Διεθνή Μη Κυβερνητική Οργάνωση International Medical Corporation, με χρηματοδότηση από τη Start Network, που αποτελεί διεθνή σύμπραξη Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

I. Εισαγωγικό σημείωμα	σ. 5
II. Εισαγωγή στην έννοια και τις μορφές της διεθνούς προστασίας	σ. 6
i. Ορισμός του πρόσφυγα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951	σ. 6
ii. Έλλειψη δυνατότητας μετεγκατάστασης	σ. 7
iii. Απόδειξη ισχυρισμών αιτούντος/ούσας διεθνούς προστασίας	σ. 8
iv. Ρήτρες αποκλεισμού	σ. 8
v. Prima facie (εκ πρώτης όψεως) πρόσφυγες	σ. 9
vi. Επικουρική προστασία.....	σ. 9
vii. Παραπομπή στο Υπουργείο Εσωτερικών για άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους	σ. 10
viii. Ιδιαίτερη Κοινωνική Ομάδα (ΛΟΑΤ άτομα, Γυναίκες)	σ. 10
III. Βασικές πληροφορίες για τις διαδικασίες απονομής διεθνούς προστασίας σε α' και β' βαθμό	σ. 13
i. Διαδικασία.....	σ. 14
ii. Ρητή ή σιωπηρή παραίτηση από την αίτηση ασύλου	σ. 16
iii. Νέα αίτηση/ μεταγενέστερη	σ. 17
IV. Δικαιώματα αιτουσών άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων	σ. 18
i. Πρόσφυγες που δεν έχουν υποβάλει ακόμη αίτηση ασύλου – διεθνούς προστασίας	σ. 18
ii. Κάτοχοι Δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία	σ. 18
iii. Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας	σ. 20
iv. Κάτοχοι άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους	σ. 22
V. Διαδικασία μετεγκατάστασης και οικογενειακής επανένωσης	σ. 23
VI. Επισκόπηση Νομολογίας	σ. 27
VII. Επίλογος	σ. 31
Χρήσιμες πληροφορίες (internet links).....	σ. 33

I. Εισαγωγικό σημείωμα

Ο παρών πρακτικός Οδηγός σχεδιάστηκε και δημοσιεύεται στο πλαίσιο της προσπάθειας να ενισχυθεί η ετοιμότητα των επαγγελματιών των δημόσιων Δομών καταπολέμησης της έμφυλης βίας, ώστε να ανταποκριθούν στις ανάγκες του προσφυγικού πληθυσμού, καθώς οι νεοεισερχόμενες πρόσφυγες αντιμετωπίζουν μη συνήθεις μορφές έμφυλης βίας (παραδοσιακές επιβλαβείς πρακτικές, όπως ακρωτηριασμό εξωτερικών γεννητικών οργάνων και εγκλήματα τιμής, αναγκαστικούς και πρώιμους γάμους, βιασμό και σεξουαλική παρενόχληση, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού και της παραμονής τους σε δομές προσωρινής φιλοξενίας) και η προσφυγική τους ιδιότητα αποτελεί σημαντική παράμετρο στην διαδικασία ενδυνάμωσης, υποστήριξης και προστασίας τους.

Στόχος του παρόντος Οδηγού δεν είναι να εξοπλίσει τους παραπάνω επαγγελματίες με νομικές γνώσεις ώστε να είναι σε θέση να δώσουν νομικές συμβουλές, που μόνο οι εξειδικευμένοι νομικοί πρέπει να δίνουν στα πλαίσια χειρισμού της υπόθεσης του/της πρόσφυγα, αλλά περισσότερο να είναι σε θέση να αντιληφθούν τη θέση της γυναίκας πρόσφυγα που θα τους απευθυνθεί /παραπεμφθεί και να λάβουν υπόψη τις νομικές παραμέτρους κατά το σχεδιασμό της στρατηγικής για τη διαχείριση της περίπτωσης τους ως θυμάτων έμφυλης βίας .

Ελπίζουμε ότι αυτή η προσπάθεια που άρχισε με τη σύντομη επιμόρφωση η οποία υλοποιήθηκε στις 24 και 25 Ιουνίου 2016 στο πλαίσιο του Έργου «Attica Region Protection/GBV Response» με την αρωγή και τη στήριξη της Γενικής Γραμματείας Ισότητας των Φύλων, καθώς και του Κέντρου Ερευνών για Θέματα Ισότητας, θα ενισχύσει το έργο και την αποτελεσματικότητα της προστασίας των γυναικών προσφύγων και θα αναπτυχθεί με μελλοντικές δράσεις ενίσχυσης και διεύρυνσης των γνώσεων και αναβάθμισης των δεξιοτήτων των επαγγελματιών των παραπάνω Δομών, προκειμένου να αντιμετωπίσουν τις νέες προκλήσεις.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε τη συνάδελφο Ελένη Καλαμπάκου για τις πολύτιμες παρατηρήσεις της.

II. Εισαγωγή στην έννοια και τις μορφές της διεθνούς προστασίας

Κάθε κράτος έχει υποχρέωση να προστατεύει κατ' αρχήν τους πολίτες τους, αλλά και να εγγυάται τα θεμελιώδη δικαιώματα σε όλους τους ανθρώπους που βρίσκονται στην επικράτειά του. Επιπλέον, υπάρχουν διεθνείς συνθήκες που θεσπίζουν συγκεκριμένες υποχρεώσεις των κρατών που τις έχουν προσυπογράψει, όπως και κανόνες του διεθνούς εθιμικού (μη θετού) δικαίου που δεσμεύουν τα κράτη.

Η Σύμβαση της Γενεύης 1951 και το πρόσθετο Πρωτόκολλο της Νέας Υόρκης του 1967 θεσπίζουν **υποχρέωση** των συμβαλλομένων κρατών να παράσχουν προστασία στους ανθρώπους που δεν είναι μεν πολίτες τους, αλλά πληρούν συγκεκριμένα κριτήρια ώστε να θεωρηθούν πρόσφυγες, δηλαδή πρόσωπα χρίζοντα διεθνούς προστασίας.

Αυτά τα κριτήρια πρέπει να πληρούνται **σωρευτικά** και, ελλείποντος ακόμα και ενός, δεν μπορεί να αναγνωριστεί ένα πρόσωπο ως πρόσφυγας. Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν δικαιούται άλλου είδους διεθνή προστασία, όπως αναλύεται παρακάτω (επικουρική προστασία).

i. Ορισμός του πρόσφυγα σύμφωνα με τη Σύμβαση της Γενεύης 1951:

- **Όποιος/α** (δηλαδή οποιοσδήποτε/οποιαδήποτε εισέρχεται στο έδαφος ενός κράτους μέλους της Σύμβασης, είτε με νόμιμες διαδικασίες είτε όχι, έχει δικαίωμα να υποβάλει αίτηση ασύλου- διεθνούς προστασίας)

“Thus it is argued, being a woman is a sufficiently political statement in itself, so far as violence against women, domestic, sexual or public, is part of the process of oppression.”

Guy S. Goodwin – Gill, The refugee in International Law, 2nd Edition, Oxford University Press, p. 363.

Ωστόσο αυτή η άποψη δεν βρήκε υποστηρικτές κατά την ερμηνεία της Σύμβασης της Γενεύης [1951].

- **Λόγω δικαιολογημένου φόβου δίωξης** (η έννοια της δίωξης εν προκειμένω δεν παραπέμπει σε κάποια ποινική διαδικασία, αλλά έχει την έννοια της σοβαρής βλάβης, με τη μορφή της παραβίασης θεμελιωδών δικαιωμάτων ή των σωρευτικών διακρίσεων, ο δε φόβος αυτός πρέπει να είναι δικαιολογημένος, δηλαδή υπαρκτός στο βαθμό της σοβαρής πιθανότητας).

- **Λόγω φυλής, θρησκείας, εθνικότητας, κοινωνικής τάξης¹ ή πολιτικών**

πεποιθήσεων (η «δίωξη» πρέπει να συνδέεται με έναν από τους «λόγους» της Σύμ-

1 Η ιδιότητα του μέλους ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας (particular social group) είναι ο «λόγος» στον οποίο συνήθως υπάγεται η δίωξη λόγω «φύλου». Η δίωξη μπορεί να συνδέεται με περισσότερους του ενός λόγους της

βασης. Αν λείπει αυτό το nexus [αιτιώδης συνάφεια], δεν μπορεί να αναγνωρισθεί πρόσφυγική ιδιότητα.)

• **Ευρίσκεται εκτός της χώρας της οποίας έχει την υπηκοότητα** (ο όρος έχει όμοιο περιεχόμενο με τους όρους ιθαγένεια και ιδιότητα του πολίτη) **και δεν δύναται ή, λόγω του φόβου τούτου, δεν επιθυμεί να απολαύσει της προστασίας της χώρας αυτής, ή της προηγούμενης συνήθους αυτού διαμονής.** (Προσοχή, διότι η προστασία του κράτους προέλευσης πρέπει να είναι αποτελεσματική. Βέβαια, όταν η «δίωξη» την οποία επικαλείται ο/η αιτών/ούσα προέρχεται από το ίδιο το κράτος και τα όργανά του, παρέλκει η εξέταση αυτής της προϋπόθεσης. Εάν όμως ο κίνδυνος που επικαλείται προέρχεται από ιδιώτη ή ομάδες ιδιωτών, τότε, προκειμένου να αποδειχθεί η δυνατότητα για κρατική προστασία, δεν αρκεί η δυνατότητα του πολίτη να ζητήσει την προστασία της αστυνομίας στη χώρα του ή να προσφύγει στη δικαιοσύνη. Πρέπει το σύστημα προστασίας να είναι προσβάσιμο και αποτελεσματικό.)

ii. Έλλειψη δυνατότητας μετεγκατάστασης.

Μπορεί να πληρούνται όλα τα παραπάνω κριτήρια, αλλά και πάλι να μην αναγνωρισθεί ο/η αιτών/ αιτούσα ως πρόσφυγας, αν γίνει δεκτό ότι υφίσταται βιώσιμη εναλλακτική μετεγκατάστασης εντός της χώρας του/της. Για παράδειγμα, αν μια γυναίκα διώκεται από οργανωμένη ομάδα εγκλήματος στο βόρειο τμήμα της χώρας και πιθανολογείται βάσιμα ότι η Αστυνομία θα μπορέσει να της παράσχει προστασία στο νότιο τμήμα της χώρας, όπου μπορεί να εγκατασταθεί κοντά στους συγγενείς της που ζουν εκεί και οι οποίοι πιθανολογείται ότι θα τη βοηθήσουν να βρει εργασία, τότε δεν θα απονεμηθεί διεθνής προστασία.

Χαρακτηριστική είναι η υπόθεση μιας αιτούσας από το Πακιστάν, η οποία ζήτησε διεθνή προστασία από το Ηνωμένο Βασίλειο λόγω του κινδύνου που διέτρεχε στο Πακιστάν ως κατηγορούμενη για μοιχεία και έχοντας ξεφύγει από τη βίαιη συμπεριφορά του συζύγου της². Το Ανώτατο Διοικητικό Δικαστήριο δέχθηκε μεν τους ισχυρισμούς για την παρελθούσα δίωξη που είχε υποστεί η αιτούσα, καθώς και τις δυσκολίες κατά την επιστροφή της, ωστόσο απέρριψε την προσφυγή της, κρίνοντας ως βιώσιμη την εναλλακτική της μετεγκατάστασης

Η απόφαση απονομής διεθνούς προστασίας έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα.

Ο/η πρόσφυγας φέρει άνευ ετέρου αυτή την ιδιότητα εφόσον πληροί τα κριτήρια της Σύμβασης και η διαδικασία εξέτασης του σχετικού αιτήματος αποσκοπεί μόνο στην αναγνώριση της ιδιότητας, η οποία προϋπάρχει.

Σύμβασης. Σχετική ανάλυση από την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών στο σύνδεσμο: <http://www.refworld.org/cgi-bin/texis/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4c493c972>

2 KA, AA, & IK Pakistan v. Secretary of State for the Home Department, CG [2010] UKUT 216 (IAC), United Kingdom: Upper Tribunal (Immigration and Asylum Chamber), 22 Απριλίου 2010, διαθ. σε: <http://www.refworld.org/docid/4c3ed00d2.html>

της σε άλλο μέρος του Πακιστάν και αξιολογώντας ως μακρινή την πιθανότητα να ανεύρει ο σύζυγός της τα ίχνη της.

iii. Απόδειξη ισχυρισμών αιτούντος/ούσας διεθνούς προστασίας.

Ειδικότερα στην περίπτωση γυναικών που έχουν υποστεί σοβαρές μορφές έμφυλης βίας στη χώρα καταγωγής τους ή και στη χώρα υποδοχής, είναι πολύτιμη η ενδυνάμωσή τους προ της συνέντευξης, ώστε να είναι σε θέση να υποστηρίξουν την αίτησή τους και να μην αποκρύψουν κρίσιμες πτυχές της αφήγησής τους. Η ενδυνάμωση αυτή είναι πολύ σημαντική, είτε η έμφυλη βία αποτελεί τη δίωξη που υπέστη η αιτούσα, είτε απλά συνδέεται με αυτή, είτε ακόμη, την υπέστη η αιτούσα στη χώρα υποδοχής και τα αποτελέσματά της την εμποδίζουν να αναπτύξει ελεύθερα τους ισχυρισμούς της περί διεθνούς προστασίας. Οι επαγγελματίες των Δομών καταπολέμησης έμφυλης βίας γνωρίζουν ότι κατά την πρώτη προσέγγιση του θύματος έμφυλης βίας θα κατορθώσουν να λάβουν μέρος μόνο του ιστορικού του και ότι μόνο με διαδοχικές συναντήσεις και το χτίσιμο μιας σχέσης εμπιστοσύνης, οι γυναίκες αυτές θα αισθανθούν μεγαλύτερη σιγουριά και θα μοιραστούν πιο ευαίσθητες πληροφορίες για τις τραυματικές τους εμπειρίες. Σημειωτέον δε ότι στη διαδικασία ασύλου, κατά κανόνα δεν χορηγείται αναβολή της συνέντευξης, ούτε και

Η απόφαση απονομής διεθνούς προστασίας έχει αναγνωριστικό χαρακτήρα.

Ο/η πρόσφυγας φέρει άνευ ετέρου αυτή την ιδιότητα εφόσον πληροί τα κριτήρια της Σύμβασης και η διαδικασία εξέτασης του σχετικού αιτήματος αποσκοπεί μόνο στην αναγνώριση της ιδιότητας, η οποία προϋπάρχει.

εύκολα αυτή επαναλαμβάνεται εν είδει «συνεδριών». Είναι κρίσιμο λοιπόν σε αυτό το στάδιο της συνέντευξης ενώπιον των αρχών, να είναι η αιτούσα άσυλο κατάλληλα προετοιμασμένη ώστε να είναι σε θέση να εκθέσει με τον σαφέστερο και αναλυτικότερο τρόπο τα βιώματα και τους φόβους της.

Είναι βέβαια αυτονόητο ότι η αρχή της συναίνεσης και του σεβασμού στη βούληση της αιτούσας πρέπει να γίνεται σεβαστή καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας. Αυτό σημαίνει ότι αν η γυναίκα εν τέλει δεν επιθυμεί να αποκαλύψει ευαίσθητες πληροφορίες ή να τις εκθέσει αναλυτικά, κανένας επαγγελματίας δεν μπορεί να της ασκήσει πίεση να πράξει αυτό, ακόμη και εάν η έκθεση αυτών των πληροφοριών είναι προφανώς κρίσιμη για την ευδοκίμηση της αίτησής της για διεθνή προστασία.

iv. Ρήτρες αποκλεισμού

Η Σύμβαση της Γενεύης αποκλείει από την προστασία¹ που παρέχουν οι διατάξεις της τα πρόσωπα για τα οποία υπάρχουν σοβαροί λόγοι να πιστεύεται ότι :

- α) έχουν διαπράξει εγκλήματα κατά της ειρήνης, έγκλημα πολέμου ή έγκλημα κατά της ανθρωπότητας
- β) έχουν διαπράξει σοβαρό αδίκημα του κοινού ποινικού δικαίου ευρισκόμενα εκτός της χώρας της υποδοχής-εισδοχής πριν αναγνωριστούν ως πρόσφυγες από τη χώρα αυτή.
- γ) είναι ένοχα ενεργειών αντίθετων προς τους σκοπούς και τις αρχές των Ηνωμένων Εθνών.

v. Prima facie (εκ πρώτης όψεως) πρόσφυγες

Η εξέταση της αίτησης ασύλου είναι κατ' αρχήν εξατομικευμένη.

Σε περίπτωση όμως μαζικής εισόδου προσφύγων λόγω εμπόλεμης κυρίως κατάστασης στη χώρα καταγωγής, επειδή το κράτος υποδοχής αδυνατεί να εξετάσει εξατομικευμένα όλες τις αιτήσεις ασύλου, χορηγεί χωρίς συνέντευξη (με "fast track" διαδικασία) προσφυγικό καθεστώς, με την προοπτική μελλοντικά να εξετάσει όλες τις περιπτώσεις με τη συνήθη εξατομικευμένη διαδικασία. Αυτό εφαρμόζεται στην τρέχουσα περίοδο για τους πολίτες Συρίας, εφόσον αποδεικνύουν την εθνική καταγωγή τους (είναι κάτοχοι διαβατηρίου Συρίας).

vi. Επικουρική προστασία

Μια άλλη μορφή διεθνούς προστασίας είναι η επικουρική προστασία. Αυτού του είδους η προστασία λειτουργεί συμπληρωματικά προς την προστασία της Σύμβασης της Γενεύης (1951), πηγάζει από το ευρωπαϊκό δίκαιο και παρέχεται μόνο από τις χώρες που ανήκουν στην Ευρωπαϊκή Ένωση, όταν στο πρόσωπο του/της αιτούντος/σας άσυλο- διεθνούς προστασίας ελλείπει το στοιχείο της «δίωξης» για έναν από τους λόγους που η Σύμβαση αναφέρει, ωστόσο προέρχεται από χώρα όπου ασκείται αδιάκριτη βία ή μαίνεται εμπόλεμη σύρραξη, από την οποία κινδυνεύει όλος ο άμαχος πληθυσμός, χωρίς να μπορεί να στοιχειοθετηθεί δίωξη κατευθυνόμενη ατομικά στον καθένα/καθεμία.

Επίσης η προστασία αυτή παρέχεται όταν ο/η αιτών/ούσα κινδυνεύει να υποστεί *εξευτελιστική ή απάνθρωπη μεταχείριση* με την επιστροφή του/της στη χώρα καταγωγής (για παράδειγμα θανατική ποινή, βασανιστήρια, κακουχίες και στερήσεις ιδιαίτερης δριμύτητας). Ο λόγος που σε αυτή την περίπτωση δεν αναγνωρίζεται προσφυγική ιδιότητα είναι ότι λείπει συνήθως ο «λόγος» της δίωξης (φυλή/εθνική καταγωγή, θρησκεία, πολιτικές πεποιθήσεις, ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα).

Η πιθανότητα βλάβης πρέπει να είναι βέβαιη και όχι απλή. Σε αυτή τη βάση γίνεται επίκληση για παράδειγμα του ποσοστού των θανάτων από βομβιστικές επιθέσεις σε μία πόλη, σε σχέση με τον πληθυσμό της περιοχής, για να σταθμιστεί το ύψος της πιθανότητας να διατρέξει ο μέσος κάτοικος κίνδυνο σοβαρής βλάβης.

vii. Παραπομπή στο Υπουργείο Εσωτερικών για άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

Πέραν της διεθνούς προστασίας (προσφυγική ιδιότητα και επικουρική προστασία) που προαναφέρθηκαν, υπάρχει η δυνατότητα χορήγησης εθνικής προστασίας, με βάση την ελληνική νομοθεσία. Σύμφωνα με αυτή, εάν απορριφθεί τελεσίδικα η αίτηση ασύλου, δύναται η αρμόδια ελληνική Αρχή απόφασης (που εξετάζει σε δεύτερο βαθμό) να παραπέμψει τον οικείο διοικητικό φάκελο στο Υπουργείο Εσωτερικών, εφόσον πιθανολογήσει τη συνδρομή ιδιαίτερα σοβαρών λόγων που καθιστούν επιβεβλημένη την παραμονή του/της αιτούντος/ούσας στη χώρα. Οι συνήθεις λόγοι που επικαλούνται οι σχετικές αποφάσεις των αρμόδιων Επιτροπών Προσφυγών είναι λόγοι υγείας και λόγοι προστασίας της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής (κατ' άρθρο 8 ΕΣΔΑ).

viii. Ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα

Άτομα ΛΟΑΤ (λεσβίες, ομοφυλόφιλοι, αμφιφυλόφιλοι, διεμφυλικοί)

Δεδομένης της σύνθεσης του προσφυγικού πληθυσμού στην Ελλάδα, την πλειοψηφία του οποίου αποτελούν άτομα αφγανικής και συριακής καταγωγής, οι πληροφορίες που παρέχονται παρακάτω αφορούν αυτές τις εθνοτικές ομάδες.

Σύμφωνα με το Βρετανικό Home Office, το οποίο σε τακτά διαστήματα δημοσιεύει κατευθυντήριες οδηγίες και σημειώματα επί ποικίλων ζητημάτων διεθνούς προστασίας, τα ΛΟΑΤ άτομα (LGBT) στο Αφγανιστάν συνθέτουν μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα υπό την έννοια της Σύμβασης της Γενεύης (1951), καθώς μοιράζονται ένα κοινό χαρακτηριστικό που δεν μπορεί να μεταβληθεί και έχουν διακριτή ταυτότητα που εκλαμβάνεται ως διαφορετική από την κοινωνία. Ωστόσο, παρότι τα ΛΟΑΤ άτομα αποτελούν μέλη ιδιαίτερης κοινωνικής ομάδας, αυτό δεν σημαίνει ότι η θεμελίωση της συμμετοχής τους σε αυτή την ομάδα, αρκεί για τη χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος. Το ερώτημα που τίθεται σε κάθε περίπτωση είναι εάν το συγκεκριμένο άτομο θα αντιμετωπίσει πραγματικό κίνδυνο δίωξης εξαιτίας της συμμετοχής του σε μια τέτοια ομάδα.³

Όσον αφορά στη Συρία, το Freedom House, μια ανεξάρτητη αμερικανική ΜΚΟ, αναφέρει ότι ο νόμος εισάγει διακρίσεις σε βάρος των ΛΟΑΤ ατόμων. Σύμφωνα με τον Ποινικό Κώδικα του 1949, η «παρά φύση σεξουαλική συνεύρεση» τιμωρείται με ποινή φυλάκισης μέχρι τρία έτη. Επιπλέον υπήρξαν πολλές εκθέσεις το 2015

Ωστόσο δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι κάθε αίτημα για διεθνή προστασία εξετάζεται σε εξατομικευμένη βάση και η ιδιότητα του μέλους «ειδικής κοινωνικής ομάδας» δεν συνεπάγεται αυτομάτως τη χορήγηση προσφυγικού καθεστώτος.

3 United Kingdom: Home Office, *Country Information and Guidance - Afghanistan: Sexual orientation and gender identity*, February 2016, Version 1.0, διαθ. σε: <http://www.refworld.org/docid/56d53fc54.html>

για εκτελέσεις ανδρών λόγω αποδιδόμενου διαφορετικού σεξουαλικού προσανατολισμού.⁴

Γυναίκες

Η θέση των γυναικών στο Αφγανιστάν στη δημόσια σφαίρα, καθώς και ο κίνδυνος να υποστούν διακρίσεις και έμφυλη βία αναλύεται σε πολλούς οδηγούς και εκθέσεις διεθνών ΜΚΟ και αρμοδίων κρατικών Αρχών.

Ειδικότερα, οι σχετικές κατευθυντήριες οδηγίες της Ύπατης Αρμοστείας των Ηνωμένων Εθνών αναφέρουν ότι συγκεκριμένες ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των γυναικών, των παιδιών, των εθνικών μειονοτήτων, των κρατουμένων και άλλων, συνεχίζουν να βιώνουν πολυάριθμες παραβιάσεις ανθρωπίνων δικαιωμάτων από ποικίλους φορείς δίωξης.⁵ Οι γυναίκες που υπερασπίζονται τα ανθρώπινα δικαιώματα, οι γυναίκες στη δημόσια σφαίρα, οι γυναίκες που θεωρούνται «δυστικοποιημένες», οι γυναίκες συγγενείς στοχοποιημένων ατόμων, οι γυναίκες δημοσιογράφοι, οι γυναίκες άνω των 16 που είναι πνευματικά υγιείς και κατηγορούνται για βλασφημία ή άλλες κατηγορίες γυναικών διατρέχουν υψηλό κίνδυνο στοχοποίησης από κρατικούς ή μη κρατικούς φορείς.

Η έμφυλη βία σε βάρος των γυναικών στο Αφγανιστάν παραμένει σύμφωνα με αναφορές ευρέως διαδεδομένη. Η βία αυτού του τύπου περιλαμβάνει τα «εγκλήματα τιμής», την απαγωγή, τον βιασμό, την εξαναγκαστική έκτρωση και την ενδοοικογενειακή βία. Εξάλλου, καθώς οι σεξουαλικές πράξεις εκτός γάμου θεωρούνται στην αφγανική κοινωνία ως ατιμωτικές για τις οικογένειες, τα θύματα βιασμών εκτός γάμου κινδυνεύουν με εξοστρακισμό, εξαναγκαστική έκτρωση, φυλάκιση ή ακόμα και θάνατο. Τα κοινωνικά ταμπού και ο φόβος του στιγματισμού και της αντεκδίκησης, ακόμα και από την ίδια την κοινότητα και τα μέλη των οικογενειών τους, συχνά αποτρέπουν τα θύματα από την καταγγελία της έμφυλης βίας του βιώνουν. Παράλληλα, περιστατικά αυτοπυρπόλησης ως συνέπεια ενδοοικογενειακής βίας συνέχισαν να αναφέρονται. Οι κυβερνητικές αρχές συνεχίζουν να παραπέμπουν τις περισσότερες καταγγελίες ενδοοικογενειακής βίας στους παραδοσιακούς μηχανισμούς επίλυσης διαφορών. Οι γυναίκες και τα κορίτσια που εγκαταλείπουν τα σπίτια τους εξαιτίας κακοποίησης ή απειλής για εξαναγκαστικό γάμο, συχνά βρίσκονται κατηγορούμενες για αόριστα προσδιορισμένα ή και απροσδιόριστα «ηθικά αδικήματα», όπως η μοιχεία (zina) ή η «εγκατάλειψη της κατοικίας». Οι άνδρες που ευθύνονται για την ενδοοικογενειακή βία ή τους εξαναγκαστικούς γάμους σχεδόν πάντα φέρονται να μένουν ατιμώρητοι, ενώ πολλές γυναίκες σε αυτές τις περιστάσεις καταδικάζονται και φυλακίζονται, κατά παράβαση της νομοθεσίας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και της νομολογίας. Επιπλέον, καθώς οι γυναίκες συχνά εξαρτώνται οικονομικά από τους δράστες της ενδοοικογενει-

4 Freedom House, *Freedom in the World 2016 - Syria*, 7 Ιουνίου 2016, διαθέσιμο σε: <http://www.refworld.org/docid/575aa7cd11.html>

5 UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *UNHCR Eligibility Guidelines for Assessing the International Protection Needs of Asylum-Seekers from Afghanistan*, 19 Απριλίου 2016, HCR/EG/AFG/16/02, διαθέσιμο σε: <http://www.refworld.org/docid/570f96564.html>

ακής βίας, συχνά διστάζουν να υποβάλουν καταγγελία. Έχουν λίγες εναλλακτικές επιλογές από το να συνεχίσουν να βιώνουν κακοποιητικές καταστάσεις. Η πρόσβαση στη δικαιοσύνη για γυναίκες που επιζητούν να καταγγείλουν τη βία δυσχεραίνεται επίσης λόγω του γεγονότος ότι οι γυναίκες αστυνομικοί αποτελούν λιγότερο από το 2% των αστυνομικών στη χώρα. Αναφέρεται εξάλλου ότι και οι ίδιες οι γυναίκες αστυνομικοί διατρέχουν κίνδυνο σεξουαλικής παρενόχλησης και προσβολών στο χώρο εργασίας, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού από άρρενες συναδέλφους τους. Είναι επίσης στόχος βίαιων επιθέσεων από αντικυβερνητικά στοιχεία. Περαιτέρω συνεχίζει να καταγράφεται ατιμωρησία για πράξεις σεξουαλικής βίας, εξαιτίας του γεγονότος ότι σε κάποια σημεία της επικράτειας οι φερόμενοι ως βιαστές είναι ισχυροί διοικητές ή μέλη ένοπλων ομάδων ή εγκληματικών συμμοριών, ή έχουν σχέσεις με τέτοιες ομάδες ή με άτομα με επιρροή που τους προστατεύουν από τη σύλληψη ή τη δίωξη. (βλ. παραπάνω Οδηγίες της Υ.Α. Ο.Η.Ε. για την κατάσταση στο Αφγανιστάν).

Σύμφωνα με την Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών⁶, η κατάσταση των γυναικών στη Συρία έχει επηρεαστεί άμεσα από τις συνεχιζόμενες συμπλοκές, καθώς υπόκεινται σε αυξανόμενη έκθεση σε μια σειρά παραβιάσεων από διαφορετικές πλευρές των συγκρούσεων, εξαιτίας του φύλου τους. Αναφέρεται ότι χιλιάδες γυναίκες έχουν σκοτωθεί από βομβαρδισμούς σε αστικές περιοχές και, από τη χρήση ελεύθερων σκοπευτών, κατά τη διάρκεια επιδρομών και σφαγών. Άλλες κρατούνται, συλλαμβάνονται ως όμηροι, υφίστανται βασανιστήρια και σεξουαλική ή άλλης μορφής βία, χρησιμοποιούνται ως ανθρώπινες ασπίδες ή υπόκεινται σε αυστηρή ερμηνεία του νόμου της Shari'a. Ένας αυξανόμενος αριθμός γυναικών και κοριτσιών γίνονται οι κύριες ή οι μοναδικές προστάτιδες των οικογενειών τους, εξαιτίας του τραυματισμού ή της αναπηρίας των άρρενων μελών της οικογένειάς τους, της εξαφάνισης αυτών, του θανάτου, της συμμετοχής τους στις συγκρούσεις ή της αδυναμίας μετακίνησής τους λόγω του φόβου σύλληψής τους, της κράτησης ή των συνοπτικών εκτελέσεων στα σημεία ελέγχου. Αυτές οι γυναίκες και τα κορίτσια αντιμετωπίζουν ιδιαίτερες δυσκολίες στην ανοικοδόμηση της ζωής τους και στη φροντίδα της οικογένειάς τους, καθώς και αυξημένο κίνδυνο βίας και εκμετάλλευσης.

6 UN High Commissioner for Refugees (UNHCR), *International Protection Considerations with regard to people fleeing the Syrian Arab Republic*, Update IV, Νοέμβριος 2015, διαθ. σε: <http://www.refworld.org/docid/5641ef894.html>

III. Βασικές πληροφορίες για τις διαδικασίες απονομής διεθνούς προστασίας σε α' και β' βαθμό.

Αρμόδια σε πρώτο βαθμό για την κρίση επί του αιτήματος ασύλου- διεθνούς προστασίας είναι η Υπηρεσία Ασύλου που συγκροτείται από την Κεντρική Υπηρεσία Ασύλου και τις Περιφερειακές Υπηρεσίες Ασύλου (που περιλαμβάνουν τα Περιφερειακά Γραφεία Ασύλου καθώς και αυτοτελή και κινητά κλιμάκια σε διάφορες περιοχές της χώρας).

Η αίτηση ασύλου υποβάλλεται αυτοπροσώπως από τον/την αιτούντα/ αιτούσα και δεν μπορεί να υποβληθεί από δικηγόρο, ούτε από άλλο μέλος της οικογένειας. Στην περίπτωση της υποβολής αίτησης από συζύγους δημιουργείται ένας φάκελος μεν στην Υπηρεσία, αλλά οι συνεντεύξεις εκάστου των συζύγων διενεργούνται ξεχωριστά. Τα αιτήματα εξετάζονται αυτοτελώς ως προς τη βασιμότητά τους, αλλά αν κριθεί έστω ένα από αυτά βάσιμο, επωφελείται και ο/η έτερος των συζύγων, όπως και τα ανήλικα τέκνα. Κατά κανόνα η απόφαση που εκδίδεται είναι μία και κοινή για τα μέλη της οικογένειας, στην οποία βέβαια γίνεται διακριτή αναφορά στους ισχυρισμούς κάθε μέλους και ξεχωριστή αξιολόγησή τους.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2. α) Π.Δ. 141/2013] «Στα μέλη της οικογένειας του δικαιούχου καθεστώτος διεθνούς προστασίας εξ ονόματος των οποίων αυτός είχε υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας χορηγείται το ίδιο καθεστώς με το χορηγηθέν στον δικαιούχο, εκτός εάν δεν το επιθυμούν ή αυτό δεν είναι συμβατό με άλλο καθεστώς που ήδη απολαμβάνουν.»

Εάν η σύζυγος κατά τη διάρκεια της συνέντευξής της επιθυμεί να αποκαλύψει γεγονότα που δεν επιθυμεί όμως να μάθει ο σύζυγος, διατρέχει τον κίνδυνο αυτά να αποκαλυφθούν σε αυτόν κατά την επίδοση της απόφασης, εφόσον αυτή θα είναι κοινή, καθώς στο σώμα της απόφασης γίνεται συνοπτική έκθεση των ισχυρισμών εκάστου των συζύγων-αιτούντων. Ακόμα και στην περίπτωση απόφασης χορήγησης προσφυγικού καθεστώτος, που η Υπηρεσία Ασύλου επιδίδει απόσπασμα απόφασης με μόνο το αποτέλεσμα της εξέτασης, ο αιτών διατηρεί το δικαίωμα να αιτηθεί το αντίγραφο του σώματος της πλήρους απόφασης, όπου θα έχει πρόσβαση στις πληροφορίες που τυχόν επιθυμεί η σύζυγος να διατηρήσει απόρρητες.

Γι' αυτό το λόγο συνίσταται σε περίπτωση διάστασης των συζύγων (ακόμα και όταν έχει γίνει η καταγραφή από κοινού) να ζητείται από την Υπηρεσία Ασύλου ο διαχωρισμός των υποθέσεων των συζύγων, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν θα αποκαλυφθούν στον σύζυγο πληροφορίες που δεν επιθυμεί η σύζυγος.

Η συνέντευξη διενεργείται από «χειριστή» ή «χειρίστρια», υπάλληλο της Υπηρεσίας Ασύλου, ο/η οποίος/α εκδίδει και τη σχετική απόφαση σε α' βαθμό. Οι πληροφορίες που δίνονται από τον/την αιτούντα/ούσα είναι εμπιστευτικές, ωστόσο η Υπηρεσία διατηρεί την αρμοδιότητα (κατά τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας) να διαβιβάσει στις αρμόδιες διωκτικές αρχές πληροφορίες για αυτεπάγγελτα διωκόμενα αδικήματα (όπως είναι αυτά της ενδοοικογενειακής βίας, εφόσον έχει

Λόγω της μαζικής εισόδου προσφύγων και της προσωρινής διαμονής τους σε ανοιχτές δομές προσωρινής φιλοξενίας στην ενδοχώρα (όχι στα νησιά), εφαρμόζεται πλέον το σύστημα της προκαταγραφής των αιτήσεων ασύλου, με κινητά κλιμάκια της Υπηρεσίας Ασύλου που καταγράφουν βασικές πληροφορίες για τους αιτούντες/ούσες. Το Δελτίο απλής καταγραφής που χορηγείται δεν παρέχει δικαίωμα εργασίας, αλλά διασφαλίζει τον πολίτη τρίτης χώρας από σύλληψη και κράτηση λόγω παράνομης διαμονής. Το δελτίο ισχύει μέχρι την πλήρη καταγραφή, όπως περιγράφηκε παραπάνω.

τελεστεί σε ελληνικό έδαφος, καθώς και τα σχετιζόμενα με την εμπορία ανθρώπων). Στην πράξη δεν είναι γνωστό το εύρος της άσκησης αυτής της αρμοδιότητας από την Υπηρεσία Ασύλου. Υφίσταται δικαίωμα των αιτούντων να επιλέξουν το φύλο του χειριστή και του διερμηνέα.

Οι αιτήσεις ασύλου εξετάζονται είτε με την ταχύρρυθμη είτε με την κανονική διαδικασία. Εφόσον ο/η αιτών/ούσα δεν είναι κρατούμενος/η, ο συνήθης λόγος για την υπαγωγή στην ταχύρρυθμη διαδικασία είναι η πρόδηλη αβασιμότητα της αίτησης, είτε γιατί προέρχεται από χώρα με πολύ χαμηλά ποσοστά αναγνώρισης προσφύγων, είτε γιατί από την αρχική καταγραφή του αιτήματος (και προ της συνέντευξης) δεν προκύπτει ότι αυτό σχετίζεται με την προστασία που παρέχει η Σύμβαση της Γενεύης ή την επικουρική προστασία (π.χ. πολίτης Κίνας που ισχυρίζεται κατά την καταγραφή ότι ήλθε στην Ελλάδα γιατί χώρισε από τη

σύζυγό του και θέλησε να μεταναστεύσει). Η αίτηση στην ταχύρρυθμη διαδικασία διεκπεραιώνεται ταχύτερα (π.χ. η προθεσμία άσκησης προσφυγής είναι συντομότερη, 15 ημερών αντί 30 της κανονικής διαδικασίας- άρθρο 61 ν. 3275/2016).

i. Διαδικασία

Όποιος/α επιθυμεί να ζητήσει διεθνή προστασία, πρέπει να υποβάλει αίτηση ασύλου. Αυτό γίνεται κατά κανόνα με την προσέλευση στην Υπηρεσία Ασύλου κατόπιν ραντεβού. Πλέον τα ραντεβού καθορίζονται μέσω επικοινωνίας με την Υπηρεσία με skype, σε συγκεκριμένες ημέρες και ώρες ανά εθνικότητα (για να εξασφαλίζεται η αντίστοιχη διερμηνεία). Η σχετική ενημέρωση αναρτάται στον ιστότοπο της Υπηρεσίας Ασύλου [<http://asylum.gov.gr/>]. Πληροφορίες για την πλήρη καταγραφή των προκαταγεγραμμένων αιτούντων/ουσών παρέχονται στο σύνδεσμο http://asylo.gov.gr/?page_id=3517.

Κατόπιν ο/η αιτών/ούσα προσέρχεται στην Υπηρεσία την προκαθορισμένη ημέρα και καταγράφεται. Κατά την καταγραφή λαμβάνονται δακτυλικά αποτυπώ-

ματα (ώστε να διερευνηθεί μέσω Eurodac εάν το άτομο έχει καταγραφεί σε άλλη χώρα της Ε.Ε.), ζητούνται βασικές πληροφορίες για την οικογενειακή του/της κατάσταση, την εθνική και εθνοτική του/της καταγωγή, τα ονόματα των συγγενών του/της και μεταξύ άλλων ζητείται συνοπτική αναφορά του λόγου που εγκατέλειψε τη χώρα καταγωγής του/της και του λόγου που δεν επιθυμεί να επιστρέψει σε αυτή. Προφανώς αυτή η αναφορά δεν υποκαθιστά τη συνέντευξη, ωστόσο η παράλειψη αναφοράς σε αυτό το στάδιο κρίσιμου ισχυρισμού που θα αναφερθεί για πρώτη φορά στη συνέντευξη, κλονίζει την αξιοπιστία του/της αιτούντος/ούσας.

Αφού ολοκληρωθεί η πλήρης καταγραφή, χορηγείται δελτίο αιτούντος άσυλο και ορίζεται αυθημερόν ημερομηνία συνέντευξης, κατά την οποία προσέρχεται αυτοπροσώπως ο αιτών/ούσα για να εκθέσει τους ισχυρισμούς του/της αναλυτικά. Τα αιτήματα αναβολής εξετάζονται με αυστηρότητα από την Υπηρεσία Ασύλου, ώστε να διασφαλίζεται η ταχύτητα της διεκπεραίωσης εξέτασης των αιτημάτων. Σε περίπτωση περίπλοκων υποθέσεων ή ανάγκης για προσθήκη στοιχείων (είτε με υπηρεσιακές ενέργειες είτε με επιμέλεια του/της αιτούντος/ούσας) μπορεί να μην ολοκληρωθεί η συνέντευξη σε μία ημέρα.

Περί τον ένα μήνα μετά την ολοκλήρωση της συνέντευξης, εκδίδεται η απόφαση και επιδίδεται από το Περιφερειακό Γραφείο Ασύλου όπου υποβλήθηκε και εξετάστηκε το αίτημα. Συνήθως καλούν τηλεφωνικά τον/την αιτούντα/ούσα να την παραλάβει. Η απόφαση επιδίδεται σε απόσπασμα, εάν χορηγεί προσφυγικό καθεστώς και ολόκληρο το σώμα της εάν χορηγεί επικουρική προστασία ή εάν είναι απορριπτική. Σε αυτές τις περιπτώσεις αναφέρει και την προθεσμία υποβολής προσφυγής σε β' βαθμό (15 ημέρες στη ταχύρρυθμη και 30 ημέρες στην κανονική διαδικασία, εκτός αν βρίσκεται σε διαδικασία ταυτοποίησης και υποδοχής, οπότε η προθεσμία είναι πιο σύντομη σύμφωνα με το άρθρο 61 ν. 4375/2016). Με την επίδοση της απόφασης, η Υπηρεσία παρακρατά το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία.

Η προσφυγή σε β' βαθμό υποβάλλεται στην ίδια Υπηρεσία, με διερμηνεία και με συνοπτική έκθεση των παραπόνων σε σχέση με την απόφαση του α' βαθμού. Μπορεί να συνοδεύεται και από αναλυτική έκθεση των λόγων της προσφυγής.

Γυναίκες, θύματα έμφυλης βίας, που έχουν προκαταγραφεί, ίσως συναντήσουν δυσκολίες στη διαδικασία εξέτασης του αιτήματός τους, εάν δεν έχουν στην κατοχή τους το δελτίο προκαταγραφής που τους είχε χορηγηθεί. Οι επαγγελματίες πρέπει να τους συστήνουν να έχουν πάντα πάνω τους το δελτίο προκαταγραφής ή τουλάχιστο φωτοτυπία αυτού, αλλιώς πιθανόν να υποχρεωθούν να κλείσουν νέο ραντεβού στην υπηρεσία ασύλου για την πλήρη καταγραφή τους μέσω skype. Σε περίπτωση που η γυναίκα – θύμα έμφυλης βίας επιθυμεί να αποφύγει να συναντήσει τον σύζυγό της στην υπηρεσία ασύλου, είναι δυνατός ο καθορισμός διαφορετικής ημερομηνίας για την πλήρη καταγραφή της, κατόπιν συνεννόησης με την Υπηρεσία.

Στην πράξη κατάθεσης της προσφυγής η Υπηρεσία προσδιορίζει και την ημερομηνία εξέτασής της από Επιτροπή Προσφυγών. **Αυθημερόν επαναχορηγείται και το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία.**

Η Αρχή Προσφυγών είναι αρμόδια για τη διεκπεραίωση της εξέτασης των αιτημάτων ασύλου σε β' βαθμό, για όλη την επικράτεια. Οι προσφυγές εξετάζονται από τις Επιτροπές Προσφυγών που υπάγονται στην Αρχή αυτή. Η διαδικασία κατά κανόνα είναι έγγραφη και ο/η προσφεύγων/ουσα καλείται μόνο κατ' εξαίρεση σε προφορική συνέντευξη ενώπιον της Επιτροπής, κυρίως όταν κρίσιμα στοιχεία της συνέντευξης που λήφθηκε στον α' βαθμό είναι ασαφή και χρήζουν διευκρίνισης.

Ο χαρακτήρας της προσφυγής είναι ενδικοφανής και αυτό σημαίνει ότι το αίτημα επανεξετάζεται τόσο κατά νόμο όσο και στην ουσία του. Ο/η προσφεύγων/ουσα μπορεί να προσκομίσει έγγραφα πριν την ημερομηνία εξέτασης της προσφυγής από την Επιτροπή.

Η τυχόν απορριπτική απόφαση της Επιτροπής Προσφυγών μπορεί να προσβληθεί δικαστικά, εντός 60 ημερών στο Διοικητικό Εφετείο, το οποίο μπορεί να χορηγήσει και προσωρινή δικαστική προστασία, αλλιώς ο/η αιτών/ούσα διατρέχει κίνδυνο απέλασης.

Στην περίπτωση απορριπτικής απόφασης η Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα να παραπέμψει το φάκελο στο Υπουργείο Εσωτερικών, ώστε να χορηγηθεί άδεια διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, όπως αναλύθηκε παραπάνω.

ii. Ρητή ή σιωπηρή παραίτηση από την αίτηση ασύλου

Ο/Η αιτών/ούσα μπορεί να παραιτηθεί από την αίτησή του/της (άρ.47 Ν. 4375/2016). Υπάρχουν όμως περιπτώσεις που θεωρείται ότι έχει παραιτηθεί σιωπηρά, εάν:

- α. δεν ανταποκρίθηκε σε αιτήματα για παροχή πληροφοριών με ουσιώδη σημασία για την αίτησή του ή
- β. δεν παρέστη στην προσωπική συνέντευξη ή σε ακρόαση ενώπιον της Επιτροπής Προσφυγών, παρότι κλήθηκε νόμιμα και χωρίς να προβάλλει βάσιμους λόγους για τη μη παρουσία του/της, ή
- γ. διέφυγε από το χώρο όπου βρισκόταν υπό κράτηση ή δεν συμμορφώθηκε με τα επιβληθέντα εναλλακτικά μέτρα ή
- δ. αναχώρησε από το χώρο όπου διέμενε, χωρίς να ζητήσει άδεια ή να ενημερώσει τις αρμόδιες αρχές εφόσον είχε προς τούτο υποχρέωση ή εγκατέλειψε τη χώρα χωρίς να λάβει άδεια από τις αρμόδιες Αρχές Παραλαβής ή
- ε. δεν συμμορφώθηκε με την υποχρέωση να παραδώσει το διαβατήριό της/του ή άλλο έγγραφο ταυτοποίησης εφόσον το έχει στην κατοχή του/της, δεν ενημέρωσε για την μεταβολή της διεύθυνσής του/της ή αθέτησε άλλη υποχρέωση επικοινωνίας ή υποχρέωση να προσκομίσει έγγραφο το οποίο αποδεδειγμένα έχει ή οφείλει να έχει στην κατοχή του και δύναται να προσκομίσει ή στ. **δεν εμφανίστηκε για να ανανεώσει το δελτίο το αργότερο κατά την επομένη εργάσιμη ημέρα μετά τη λήξη του.**

Στις παραπάνω περιπτώσεις εκδίδεται απόφαση διακοπής εξέτασης του αιτήματος. Ωστόσο ο/η αιτών/ούσα διατηρεί το δικαίωμα (μόνο μία φορά) να ζητήσει εντός 9 μηνών από την έκδοση της πράξης διακοπής (ή τη δήλωση παραίτησης) τη συνέχιση της διαδικασίας εξέτασης της υπόθεσης.

iii. Νέα αίτηση (μεταγενέστερη)

Σε εξαιρετικές περιπτώσεις που ο/η αιτών/ούσα επικαλείται νέους κρίσιμους ισχυρισμούς έχει δικαίωμα να υποβάλει μετά την απόρριψη της αίτησής της/του και σε β' βαθμό, νέα αίτηση, η οποία εάν κριθεί παραδεκτή, εξετάζεται στην ουσία της. Στο διάστημα αναμονής της απόφασης επί του παραδεκτού ο/η αιτών/ούσα προστατεύεται από την απέλαση, αλλά δεν έχει το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία και τα δικαιώματα που απορρέουν από αυτό (άρθρο 59 ν. 4375/2016).

IV. Δικαιώματα αιτουσών άσυλο και αναγνωρισμένων προσφύγων

i. Πρόσφυγες που δεν έχουν υποβάλει ακόμη αίτηση ασύλου – διεθνούς προστασίας

Αναφορικά με την πρόσβαση στην εκπαίδευση, αυτή διασφαλίζεται με καθολικό τρόπο για τους ανηλικούς, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής αυτών και των γονέων τους.

Για την πρόσβαση **στη δικαιοσύνη**, δεν απαιτείται τίτλος διαμονής. Ωστόσο για οποιαδήποτε διαδικασία ενώπιον της αστυνομίας, ζητείται η επίδειξη νομιμοποιητικών εγγράφων και ο/η παρατύπως διαμένων/ουσα αλλοδαπός/ή διατρέχει κίνδυνο διοικητικής κράτησης. Ακόμα και στην περίπτωση καταγγελίας αυτεπάγγελτα διωκόμενου αδικήματος από τρίτο πρόσωπο και όχι από τον/την παθόντα/ούσα, του/της οποίου/ας η μαρτυρία είναι αρκετή για τη διενέργεια αστυνομικής έρευνας (και την σύλληψη του δράστη στο πλαίσιο της αυτόφωρης διαδικασίας), σε επόμενο στάδιο (για να ολοκληρωθεί η δικογραφία) θα απαιτηθεί και η κατάθεση του παθόντος/ούσας. Εάν έως τότε ή μεταγενέστερα δεν διαθέτει νόμιμο τίτλο διαμονής (στους οποίους περιλαμβάνεται και το δελτίο αιτούντος διεθνούς προστασίας ως προσωρινός τίτλος παραμονής) και για το λόγο αυτό δεν προσέλθει να καταθέσει, η υπόθεση κινδυνεύει να μπει στο αρχείο. Βέβαια, υπάρχουν διατάξεις που αναγνωρίζουν δικαίωμα προσωρινής νόμιμης διαμονής σε θύματα εγκληματικών πράξεων, οι οποίες ενεργοποιούνται εφόσον ο/η αρμόδιος εισαγγελέας παραγγείλει την άσκηση ποινικής δίωξης για το αδίκημα.

Η **δήλωση της γέννησης παιδιού** παραμένει προβληματική και αρρύθμιστη στην περίπτωση προσφύγων που δεν έχουν υποβάλει ακόμη αίτηση ασύλου, καθώς δεν μπορούν να αποδείξουν με έγγραφο ούτε τα προσωπικά τους στοιχεία, ούτε την οικογενειακή τους κατάσταση (εντός γάμου ή όχι).

ii. Κάτοχοι Δελτίου αιτούντος διεθνή προστασία

Νομιμοποιητικά έγγραφα

Οι αιτούντες ασύλου - διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με το άρθρο 41 παρ. 1 Ν. 4375/2016:

«(...) δ. αα) Εφοδιάζονται **ατελώς** από την αρμόδια Αρχή Παραλαβής, αμέσως μετά την καταγραφή της αίτησης, σύμφωνα με το άρθρο 36 παρ. 1 με το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία, το οποίο φέρει τη φωτογραφία τους. ββ) Το δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία αποτελεί **προσωρινό τίτλο**, δεν θεμελιώνει δικαίωμα για έκδοση άδειας διαμονής, διασφαλίζει την απόλαυση των δικαιωμάτων των αιτούντων όπου αυτά προβλέπονται από τις κείμενες διατάξεις, εξασφαλίζει τις απαραίτητες αναγκαίες συναλλαγές κατά το χρόνο ισχύος του και τους επιτρέπει την παραμονή στην Ελληνική Επικράτεια. γγ) Στο δελτίο μπορεί να αναφέρε-

ται περιορισμός της κυκλοφορίας των αιτούντων σε τμήμα της Ελληνικής Επικράτειας, μετά από απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας Ασύλου. δδ) Το δελτίο έχει διάρκεια ισχύος **μέχρι ένα έτος** και ανανεώνεται έως την ολοκλήρωση της διοικητικής διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας. Στην περίπτωση που έχει χορηγηθεί δελτίο μετά **την απλή καταγραφή** της αίτησης, σύμφωνα με την παρ. 1 (β) του άρθρου 36, το δελτίο **ισχύει μέχρι την ορισθείσα ημερομηνία πλήρους καταγραφής** κατά την παράγραφο 1 (α) του ίδιου άρθρου. εε) Με απόφαση του Διευθυντή της Υπηρεσίας Ασύλου μπορεί να μειώνεται η διάρκεια ισχύος των δελτίων αιτούντων από συγκεκριμένη χώρα καταγωγής (...).»

Σημειώνεται ότι η απλή καταγραφή γίνεται στο πλαίσιο του γνωστού pre-registration (προκαταγραφή), που ήδη έχει ξεκινήσει σε ανοιχτές δομές προσωρινής φιλοξενίας προσφύγων στην ενδοχώρα (άρθρο 36 Ν. 4375/2016).

Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Άρ. 71 Ν. 4375/2016:

«Οι **αιτούντες** διεθνή προστασία, μετά την ολοκλήρωση της διαδικασίας κατάθεσης της αίτησης διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις, και **εφόσον κατέχουν «δελτίο αιτούντος διεθνή προστασία» ή «δελτίο αιτήσαντος άσυλο αλλοδαπού»**, τα οποία έχουν εκδοθεί σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 στ. κδ' του Π.δ. 113/2013 (Α' 146) του άρθρου 41 παράγραφος 1 (δ) του παρόντος και του άρθρου 8 παρ. 1 στ. δ' του Π.δ. 114/2010 αντίστοιχα, έχουν δικαίωμα πρόσβασης σε **εξαρτημένη** εργασία ή την **παροχή υπηρεσιών ή έργου.**»

Πρόσβαση σε υπηρεσίες υγείας

Άρ. 14 Π.Δ. 220/2007:

«1. Στους αιτούντες παρέχεται δωρεάν η απαραίτητη ιατροφαρμακευτική και νοσοκομειακή **περίθαλψη**, με την προϋπόθεση ότι αυτοί είναι ανασφάλιστοι και οικονομικά αδύναμοι. Η περίθαλψη αυτή περιλαμβάνει: α. Εργαστηριακές και ιατρικές εξετάσεις σε κρατικά νοσοκομεία, κέντρα υγείας ή περιφερειακά ιατρεία, β. Χορήγηση φαρμακευτικών προϊόντων ύστερα από συνταγή ιατρού, υπηρετούντος στα ιδρύματα του προηγούμενου εδαφίου, θεωρημένη από τη διεύθυνση αυτών, γ. Νοσοκομειακή περίθαλψη σε κρατικά νοσοκομεία, η οποία περιλαμβάνει νοσηλεία σε κλίνη Γ' θέσεως.

2. Οι πρώτες βοήθειες προς τους αιτούντες/ουσες παρέχονται σε κάθε περίπτωση **δωρεάν.**

3. Στους αιτούντες με ειδικές ανάγκες, σύμφωνα με το άρθρο 17 του παρόντος, παρέχεται εξειδικευμένη ιατρική φροντίδα.» Σε αυτή την κατηγορία περιλαμβάνονται και οι έγκυες γυναίκες.

Γάμος

Οι αιτούντες και αιτούσες διεθνή προστασία δεν μπορούν να τελέσουν γάμο στην Ελλάδα, καθώς για την έκδοση άδειας γάμου απαιτείται οριστικός και όχι προσωρινός τίτλος διαμονής.

Πολιτογράφηση

Επίσης δεν μπορούν να υποβάλουν αίτηση **πολιτογράφησης**.

Συναλλαγή με Αρχές

Μπορούν να συναλλάσσονται με τις φορολογικές αρχές και τους ασφαλιστικούς φορείς.

Θεώρηση Γνησίου Υπογραφής

Άρ. 41 παρ. 2 Ν. 4375/2016:

«Καθ' όλη τη διάρκεια της διαδικασίας εξέτασης της αίτησης διεθνούς προστασίας, οι αρμόδιες κατά το νόμο αρχές αναγνωρίζουν και **θεωρούν το γνήσιο της υπογραφής αιτούντων με την επίδειξη του δελτίου**. Στις περιπτώσεις κράτησης, παραμονής σε εγκαταστάσεις της Υπηρεσίας Υποδοχής και Ταυτοποίησης ή κατά τη διαδικασία του άρθρου 60, οι αρμόδιες κατά τον νόμο αρχές αναγνωρίζουν και βεβαιώνουν την υπογραφή των αιτούντων βάσει των στοιχείων που έχουν δηλώσει.»

iii. Δικαιούχοι διεθνούς προστασίας (Αναγνωρισμένοι/ες πρόσφυγες και δικαιούχοι επικουρικής προστασίας)

Τακτοποίηση νομιμότητας διαμονής μελών οικογένειας δικαιούχων διεθνούς προστασίας.

Ως μέλη οικογένειας θεωρούνται (άρ. 2 Π.Δ. 141/2013):

- i. Ο/η σύζυγος ή ο/η εκτός γάμου σύντροφός του/της με τον/την οποίο/α διατηρεί σταθερή σχέση σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία όπως ισχύει,
- ii. Τα ανήλικα, άγαμα και εξαρτημένα τέκνα, ανεξαρτήτως αν γεννήθηκαν σε γάμο ή εκτός γάμου των γονέων τους ή είναι υιοθετημένα,
- iii. Τα ενήλικα τέκνα που πάσχουν από πνευματική ή σωματική αναπηρία και δεν δύνανται να υποβάλουν αυτοτελώς αίτηση,
- iv. Ο πατέρας, ή μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τη φροντίδα του δικαιούχου διεθνούς προστασίας, σύμφωνα με την ελληνική νομοθεσία ή πρακτική, εάν ο δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ανήλικος και άγαμος.

(άρ. 24 παρ. 5 Π.Δ. 141/2013)

Σε μέλη οικογένειας δικαιούχου διεθνούς προστασίας, η οποία δημιουργείται μετά την είσοδό του στη χώρα και εντός αυτής, χορηγείται για όσο χρόνο ισχύει η άδεια διαμονής του δικαιούχου άδεια διαμονής μετά από αίτηση του δικαιούχου και την προσκόμιση της σχετικής ληξιαρχικής πράξης γάμου με κάτοχο άδειας διαμονής σε ισχύ, ληξιαρχικής πράξης γέννησης ή πράξης αναγνώρισης τέκνου, εκτός εάν δεν το επιθυμούν ή δεν είναι συμβατό με άλλο καθεστώς που ήδη απολαμβάνουν.

Πρόσβαση στην αγορά εργασίας

Άρ. 69 Ν. 4375/2016:

Παρ. 1: «Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, οι οποίοι κατέχουν την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις άδεια διαμονής σε ισχύ, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην **εξαρτημένη** εργασία, την **παροχή υπηρεσιών ή έργου** ή στην **άσκηση ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας**, με τους ίδιους όρους που προβλέπονται για τους ημεδαπούς.»

Παρ. 3: «3. Δικαίωμα πρόσβασης στην **εξαρτημένη** εργασία, την παροχή **ανεξάρτητων υπηρεσιών ή έργου** ή στην άσκηση **ανεξάρτητης οικονομικής δραστηριότητας** έχουν και τα μέλη της οικογένειας των δικαιούχων διεθνούς προστασίας, τα οποία κατέχουν άδεια διαμονής σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο 23 παρ. 2(β) του Π.δ. 141/2013 ή το άρθρο 24 παρ. 4 του Π.δ. 96/2008 (Α' 152), με τους ίδιους όρους που προβλέπονται για τους ημεδαπούς. Τα παραπάνω δικαιώματα έχουν **και τα μέλη οικογένειας** των δικαιούχων διεθνούς προστασίας που αφίχθηκαν στην Ελλάδα στο πλαίσιο οικογενειακής επανένωσης, σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις και κατέχουν σχετική άδεια διαμονής σε ισχύ, καθώς και οι αλλοδαποί, οι οποίοι διαμένοντες νόμιμα στη χώρα, τέλεσαν γάμο με δικαιούχο διεθνούς προστασίας και για όσο χρόνο ο γάμος εξακολουθεί να ισχύει.»

Εκπαίδευση ενηλίκων

«Οι **δικαιούχοι** διεθνούς προστασίας και τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για **ανθρωπιστικούς** λόγους, καθώς και **τα μέλη οικογένειάς** τους, εφόσον κατέχουν την προβλεπόμενη από τις οικείες διατάξεις άδεια διαμονής σε ισχύ, εγγράφονται σε **εκπαιδευτικά προγράμματα για ενήλικες που σχετίζονται με την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση** με τους ίδιους όρους και προϋποθέσεις που ισχύουν και για τους ημεδαπούς. **Σε περίπτωση που οι ανωτέρω δεν μπορούν λόγω αντικειμενικής αδυναμίας να προσκομίσουν τα απαιτούμενα δικαιολογητικά, υποβάλλεται δήλωση του ν. 1599/1986 (Α' 75).»**

Άρ. 29 παρ. 1 Π.Δ. 141/2013: Οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας απολαμβάνουν ίσης μεταχείρισης με τους Έλληνες πολίτες ως προς την αναγνώριση αλλοδαπών πτυχίων, πιστοποιητικών και λοιπών αποδεικτικών επίσημων τίτλων.

Ταξίδια εκτός Ελλάδας

Οι κάτοχοι (τριετούς πλέον) άδειας διαμονής ως δικαιούχοι διεθνούς προστασίας, έχουν δικαίωμα να αιτηθούν ταξιδιωτικό έγγραφο, το οποίο χορηγείται από τη Διεύθυνση Διαβατηρίων του Αρχηγείου της Ελληνικής Αστυνομίας. Με αυτό μπορούν να ταξιδέψουν ως τουρίστες στο χώρο Σένγκεν, παραμένοντας επί ένα τρίμηνο συνολικά ανά χρονικό διάστημα έξι μηνών.

Οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας, μπορούν να κάνουν χρήση ταξιδιωτικού εγγράφου της χώρας καταγωγής τους, εάν κατέχουν τέτοιο. Αλλιώς δικαιούνται και αυτοί να αιτηθούν ελληνικού ταξιδιωτικού εγγράφου, το οποίο όμως θα τους χορηγηθεί εφόσον δεν μπορούν να προμηθευτούν ταξιδιωτικό έγγραφο από την πρεσβεία της χώρας καταγωγής τους.

Κατ' εξαίρεση και μόνο για σοβαρούς λόγους υγείας μπορεί να χορηγηθεί ελληνικό ταξιδιωτικό έγγραφο και σε αιτούντα/αιτούσα διεθνή προστασία, εάν αποδεικνύεται ότι πρέπει να μεταβεί σε άλλη χώρα.

Για να εγκατασταθούν και να εργαστούν οι δικαιούχοι διεθνούς προστασίας εκτός Ελλάδας στο χώρο Σένγκεν, πρέπει να είναι κάτοχοι άδειας διαμονής επί μακρόν διαμένοντος, που απαιτεί πενταετή νόμιμη παραμονή στη χώρα, απόδειξη επαρκούς εισοδήματος και γλωσσομάθειας και να ακολουθήσουν περαιτέρω τις συγκεκριμένες διαδικασίες που ζητεί η κάθε χώρα. Η άδεια αυτή χορηγείται από τις κατά τόπους Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και δεν συνεπάγεται απώλεια της διεθνούς προστασίας που έχει χορηγηθεί.

iv. Κάτοχοι άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους

Άρ. 69 παρ. 2 Ν. 4375/2016:

«Τα πρόσωπα στα οποία έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 68, έχουν δικαίωμα πρόσβασης στην **εξαρτημένη** εργασία και την **παροχή υπηρεσιών ή έργου**, με τους ίδιους όρους που προβλέπονται για τους ημεδαπούς».

Άρ. 69 παρ. 4 Ν. 4375/2016:

«Δικαίωμα πρόσβασης στην εξαρτημένη εργασία ή την παροχή υπηρεσιών ή έργου, έχουν και τα **μέλη της οικογένειας** κατόχων άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους, τα οποία κατέχουν άδεια διαμονής σε ισχύ, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 4 του Π.δ. 114/2010, το άρθρο 8 παρ. 1 του Π.δ. 61/1999 (Α' 63) ή το άρθρο 25 παρ. 4 του ν. 1975/1991 (Α' 184), καθώς και οι αλλοδαποί, οι οποίοι διαμένοντες νόμιμα στη χώρα, τέλεσαν γάμο με πρόσωπο στο οποίο έχει χορηγηθεί καθεστώς παραμονής για ανθρωπιστικούς λόγους κατά την έννοια της παραγράφου 3 του άρθρου 68, και για όσο χρόνο ο γάμος εξακολουθεί να ισχύει. Η πρόσβαση στην απασχόληση γίνεται με τους ίδιους όρους που ισχύουν για τους ημεδαπούς».

V. Διαδικασία μετεγκατάστασης και οικογενειακής επανένωσης.

Μετεγκατάσταση (relocation) σε άλλη χώρα μέλος της Ε.Ε. προκειμένου το αίτημά τους να εξεταστεί από εκείνη τη χώρα, μπορεί να εφαρμόζεται μόνο για τους αιτούντες για τους οποίους το μέσο ποσοστό αναγνώρισης της διεθνούς προστασίας σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι πάνω από 75%.

Επί του παρόντος, τρεις εθνικότητες έχουν τόσο υψηλά ποσοστά αναγνώρισης: Σύριοι, Ερυθραίοι και Ιρακινοί.

Από την Ελλάδα έχει συμφωνηθεί να μετεγκατασταθούν περίπου 66.000 άτομα σε βάθος διετίας.

Τα κριτήρια για την ένταξη στο πρόγραμμα μετεγκατάστασης είναι: ευαλωτότητα, οικογενειακοί δεσμοί, γλωσσικές δεξιότητες, με στόχο την ομαλή ένταξη των αιτούντων/ουσών διεθνή προστασία στο κράτος μέλος της μετεγκατάστασής τους.

Η αίτηση υποβάλεται επίσης στην Υπηρεσία Ασύλου που διεκπεραιώνει εν συνεχεία υπηρεσιακά την αλληλογραφία με τις Αρχές των άλλων χωρών.

Οικογενειακή επανένωση με τα μέλη της οικογένειας που βρίσκονται στη χώρα καταγωγής (Κανονισμός Δουβλίνου III)

Μόνο οι αναγνωρισμένοι πρόσφυγες (και όχι οι αιτούντες διεθνή προστασία, ούτε οι δικαιούχοι επικουρικής προστασίας) δικαιούνται να αιτηθούν την έκδοση θεώρησης εισόδου για τα μέλη της οικογένειάς τους που βρίσκονται στη χώρα καταγωγής, υποβάλλοντας δικαιολογητικά ότι μπορούν να συντηρήσουν και να στεγάσουν τα μέλη της οικογένειας, εκτός εάν υποβάλουν την αίτηση αυτή εντός 3 μηνών από την αναγνώρισή τους ως προσφύγων οπότε δεν εξετάζονται τέτοιες προϋποθέσεις. Αυτή είναι μια χρονοβόρα διαδικασία και απαιτεί την απόδειξη της συγγενικής σχέσης, που διακριβώνεται ακόμα και με εξέταση dna στην περίπτωση επίκλησης συγγένειας εξ αίματος.

In such cases P.D. 131/2006 is applicable, as well as P.D. 167/2008, which replaces some of the regulations of the latter, both aiming at the harmonization of the internal legislation with the Directive 2003/86/EU.

It is noteworthy that family members that are eligible for reunification with a recognized refugee are as follows:

- Ο/Η ενήλικος/η σύζυγος και τα ανήλικα κοινά τέκνα τους
- Τα ανήλικα (μη κοινά) τέκνα των οποίων έχει ένας εξ αυτών την επιμέλεια
- Τα ενήλικα άγαμα τέκνα τους (κοινά ή όχι), εφόσον αυτά δεν μπορούν αντικειμενικά να καλύψουν τις ανάγκες τους λόγω της κατάστασης της υγείας τους,
- Των γονέων τους, εφόσον οι τελευταίοι σύμφωνα με υπεύθυνη δήλωση του πρόσφυγα συνοικούσαν και συντηρούσαν από αυτόν πριν την άφιξη τους

- στην Ελλάδα και στερούνται της απαραίτητης οικογενειακής υποστήριξης στη χώρα καταγωγής και
- Του/της εκτός γάμου συντρόφου του/της, με τον οποίο διατηρεί σταθερή σχέση μακράς διάρκειας δεόντως αποδεδειγμένη.

Για την έλευση των παραπάνω μελών της οικογένειας από τη χώρα καταγωγής ζητούνται τα ακόλουθα δικαιολογητικά:

- α. Αίτηση
- β. Πρόσφατο πιστοποιητικό οικογενειακής κατάστασης ή άλλο έγγραφο επίσημα μεταφρασμένο στα ελληνικά και επικυρωμένο από αρμόδια ελληνική αρχή, από το οποίο να προκύπτει ο οικογενειακός δεσμός των προς έλευση προσώπων με τον πρόσφυγα, καθώς και η ηλικία τους. Εφόσον ο πρόσφυγας δεν μπορεί να προσκομίσει τα παραπάνω έγγραφα, οι αρμόδιες αρχές παραλαβής και εξέτασης ασύλου λαμβάνουν υπόψη τους άλλα πρόσφορα αποδεικτικά στοιχεία. Απόφαση απόρριψης της αίτησης δεν μπορεί να θεμελιώνεται αποκλειστικά στην μη ύπαρξη των εν λόγω δικαιολογητικών.
- γ. Ακριβές αντίγραφο των ταξιδιωτικών εγγράφων του μέλους ή των μελών της οικογένειας.

Εάν δεν υποβληθεί η σχετική αίτηση για οικογενειακή επανένωση εντός 3 μηνών από την αναγνώριση προσφυγικού καθεστώτος, ζητούνται επιπλέον τα εξής δικαιολογητικά:

- i) βεβαίωση δημόσιου φορέα κοινωνικής ασφάλισης με την οποία αποδεικνύεται ότι ο πρόσφυγας διαθέτει πλήρη ασφάλιση ασθένειας ως προς το

σύνολο των κινδύνων που προβλέπονται για τις αντίστοιχες κατηγορίες εργαζομένων ημεδαπών, η οποία να καλύπτει και τα μέλη της οικογένειας του που θα συντηρούνται από αυτόν, ή

- ii) εκκαθαριστικό σημείωμα φορολογικής αρχής ή οποιοδήποτε άλλο δημόσιο έγγραφο, από το οποίο να αποδεικνύεται ότι διαθέτει ετήσιο προσωπικό εισόδημα σταθερό και τακτικό, επαρκές για τις ανάγκες του ιδίου και της οικογένειάς του, το οποίο δεν προέρχεται από το σύστημα κοινωνικής αρωγής της Χώρας. Το εισόδημα αυτό δεν μπορεί να είναι μικρότερο

από τις ετήσιες αποδοχές του ανειδίκευτου εργάτη, προσαυξημένο κατά 20% για τη σύζυγο και κατά 15% για κάθε γονέα και τέκνο και

- iii) επικυρωμένο συμβόλαιο αγοράς κατοικίας ή σύμβαση μίσθωσης κατοικίας θεωρημένη από δημόσια οικονομική υπηρεσία ή άλλο επικυρωμένο

Μέχρι τον Ιούνιο 2016, εκκρεμούσαν 6905 αιτήσεις για μετεγκατάσταση, από τις οποίες 3.014 αποδεχθέντες αιτούντες έχουν συμπεριληφθεί σε προγραμματισμένες πτήσεις. Ωστόσο, μόνο 2.735 άτομα έχουν πράγματι μετεγκατασταθεί.

[\[http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/08/Relocation-procedures-up-to-31.7.16_gr.pdf\]](http://asylo.gov.gr/wp-content/uploads/2016/08/Relocation-procedures-up-to-31.7.16_gr.pdf)

έγγραφο που να αποδεικνύει ότι ο πρόσφυγας διαθέτει κατάλυμα που μπορεί να καλύψει τις ανάγκες στέγασης του ιδίου και της οικογένειάς του.

Τα ανωτέρω δικαιολογητικά ζητούνται και στην περίπτωση οικογενειακής επανέ-
λψης με τους γονείς του/της αναγνωρισμένου/ης πρόσφυγα

Αναδοχή μελών της οικογένειας που βρίσκονται σε άλλη χώρα της Ε.Ε. (Κανονισμός Δουβλίνο III)

Ο Κανονισμός αυτός θεσπίζει τα κριτήρια και τους μηχανισμούς προσδιορισμού του κράτους μέλους που είναι υπεύθυνο για την εξέταση αίτησης διεθνούς προστασίας η οποία υποβάλλεται σε κράτος μέλος από υπήκοο τρίτης χώρας ή από απάτριδα.

Ως «μέλη της οικογένειας» εφόσον η οικογένεια ήδη υπήρχε στη χώρα καταγωγής, θεωρούνται τα ακόλουθα μέλη της οικογένειας του αιτούντος/ουσας τα οποία είναι παρόντα στο έδαφος των κρατών μελών:

— ο ή η **σύζυγος** του αιτούντος ή ο σύντροφος ή η σύντροφός του που διατηρεί σταθερή σχέση με το εν λόγω πρόσωπο σε ελεύθερη ένωση, υπό την προϋπόθεση ότι το δίκαιο ή η πρακτική του οικείου κράτους μέλους αντιμετωπίζει τα άγαμα ζεύγη κατά τρόπο παρόμοιο με τον ισχύοντα για τα έγγαμα ζεύγη βάσει του δικαίου περί υπηκόων τρίτων χωρών,

— τα **ανήλικα τέκνα** των ζευγών της πρώτης περίπτωσης ή του αιτούντος, υπό την προϋπόθεση ότι είναι άγαμα, ανεξαρτήτως αν γεννήθηκαν εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένα, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο,

— **όταν ο αιτών/η αιτούσα είναι ανήλικος και άγαμος, ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον αιτούντα**, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται ο ενήλικος,

— **όταν ο/η δικαιούχος διεθνούς προστασίας είναι ανήλικος και άγαμος, ο πατέρας, η μητέρα ή άλλος ενήλικος υπεύθυνος για τον αιτούντα**, είτε βάσει νόμου είτε βάσει της πρακτικής του κράτους μέλους στο οποίο ευρίσκεται ο δικαιούχος,

Ως «συγγενείς» θεωρούνται σύμφωνα με τον Κανονισμό: ο ενήλικος θετός ή θεία του αιτούντος ή ο πάππος/ μάμμη του αιτούντος/ουσας, οι οποίοι ευρίσκονται στο έδαφος των κρατών μελών, ανεξαρτήτως αν ο αιτών γεννήθηκε εντός ή εκτός γάμου ή αν είναι υιοθετημένος, όπως ορίζεται από το εθνικό δίκαιο.

Εάν ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος/ουσας, ανεξαρτήτως του αν οι οικογενειακοί δεσμοί είχαν δημιουργηθεί προηγουμένως στη χώρα καταγωγής, έλαβε άδεια διαμονής σε κράτος μέλος ως δικαιούχος διεθνούς προστασίας, το εν λόγω κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της αίτησης διεθνούς προστασίας, υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν την επιθυμία τους γραπτώς.

Εάν ένα μέλος της οικογένειας του αιτούντος έχει υποβάλει αίτηση διεθνούς προστασίας σε κράτος μέλος για την οποία δεν έχει ακόμη ληφθεί πρώτη απόφαση επί της ουσίας, αυτό το κράτος μέλος είναι υπεύθυνο για την εξέταση της

αίτησης διεθνούς προστασίας, υπό τον όρο ότι οι ενδιαφερόμενοι εξέφρασαν την επιθυμία τους γραπτώς.

Όταν, λόγω εγκυμοσύνης, πρόσφατου τοκετού, σοβαρής ασθένειας, σοβαρής αναπηρίας ή προχωρημένης ηλικίας, ένας αιτών εξαρτάται από τη βοήθεια του τέκνου, του αδελφού ή του γονέα του που διαμένει νομίμως σε κράτος μέλος ή νομίμως διαμένον σε κράτος μέλος τέκνο, αδελφός ή γονέας αιτούντος εξαρτάται από τη βοήθεια του αιτούντος, τα κράτη μέλη συνήθως τοποθετούν μαζί ή επανενώνουν τον αιτούντα με το τέκνο, αδερφό ή γονέα, υπό την προϋπόθεση ότι οι οικογενειακοί δεσμοί υπήρχαν στη χώρα καταγωγής, ότι το τέκνο, ο αδερφός ή ο γονέας ή ο αιτών/ουσα μπορεί να φροντίσει το εξαρτώμενο πρόσωπο και ότι τα ενδιαφερόμενα πρόσωπα εξέφρασαν την επιθυμία τους γραπτώς.

Όταν το τέκνο, ο αδελφός ή ο γονέας διαμένει νομίμως σε κράτος μέλος άλλο από αυτό στο οποίο ευρίσκεται ο αιτών/η αιτούσα, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο διαμένει νομίμως το τέκνο, ο αδελφός ή ο γονέας, εκτός εάν η υγεία του αιτούντος δεν του επιτρέπει επί σημαντικό χρονικό διάστημα να μεταβεί στο εν λόγω κράτος μέλος. Σε μια τέτοια περίπτωση, υπεύθυνο κράτος μέλος είναι εκείνο στο οποίο ευρίσκεται ο αιτών/ούσα. Το εν λόγω κράτος μέλος δεν υποχρεούται να φέρει το τέκνο, τον αδερφό ή τον γονέα του αιτούντος στην επικράτειά του.

VI. Επισκόπηση νομολογίας

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 1

Η W.H., πολίτης **Ιράκ**, ζήτησε διεθνή προστασία από τη Σουηδία το 2008, επικαλούμενη μεταξύ άλλων το θρήσκευμά της (Mandaeen) και το γεγονός ότι διατηρούσε δεσμό με Μουσουλμάνο Ιρακινό, κάτι που δεν θα γινόταν αποδεκτό από την οικογένειά της και από την ιρακινή κοινωνία. Το σουηδικό Migration Board απέρριψε σε α' βαθμό την αίτησή της, κρίνοντας ότι ούτε η γενική κατάσταση στο Ιράκ για τους ομοθρήσκους της ούτε και οι προσωπικές της περιστάσεις δικαιολογούσαν την παροχή διεθνούς προστασίας. Ομοίως κρίθηκε και σε β' βαθμό. Η W.H. προσέφυγε εν συνεχεία στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Το ΕΔΔΑ έθεσε τον εξής περιορισμό, να επιστραφεί όχι σε οποιοδήποτε σημείο του εδάφους του Ιράκ, αλλά στο Κουρδικό τμήμα, όπου έκρινε ότι το επίπεδο ασφαλείας είναι ανεκτό και υπάρχει σεβασμός στις θρησκευτικές μειονότητες, χαρακτηρίζοντας ως βιώσιμη μια τέτοια εναλλακτική. Τελικά τον Οκτώβριο 2014 το σουηδικό Migration Board έλαβε υπόψη νέες πολιτικές εξελίξεις στην περιοχή, με τη μαζική είσοδο προσφύγων και εσωτερικά εκτοπισμένων στο Κουρδικό Ιράκ, κρίνοντας τελικά ότι η μετεγκατάσταση της W.H. εκεί δεν μπορούσε πια να χαρακτηριστεί βιώσιμη. Ωστόσο δεν της παρέσχε διεθνή προστασία, αλλά άδεια μόνιμης παραμονής.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 2

Πολίτης **Νιγηρίας**, ζήτησε διεθνή προστασία στη Γαλλία, επικαλούμενη εξαναγκαστική πορνεία, στην οποία υποχρεώθηκε αφού μεταφέρθηκε μέσω κυκλώματος εμπορίας ανθρώπων στη Γαλλία. Το French Office for the Protection of Refugees and Stateless People σε α' βαθμό απέρριψε τον ισχυρισμό της αιτούσας ότι αποτελούσε μέρος της ειδικής κοινωνικής ομάδας των γυναικών θυμάτων εμπορίας ανθρώπων, τα μέλη της οποίας αντιμετωπίζουν κίνδυνο απομόνωσης, στιγματισμού αλλά και δίωξης κατά την επιστροφή τους στη Νιγηρία, καθώς θεωρούνται πόρνες. Σε β' βαθμό, το French National Court of Asylum σημείωσε ότι υφίσταται ειδική κοινωνική ομάδα, τα «θύματα εμπορίας ανθρώπων από το Edo State της Νιγηρίας», που μοιράζονται κοινό παρελθόν (από την εκμετάλλευσή τους στην Ευρώπη), το οποίο και εάν ακόμα δεν είναι πραγματικό τους αποδίδεται από την τοπική κοινωνία (εφόσον επιστρέψει μια γυναίκα από την Ευρώπη χωρίς χρήματα εκλαμβάνεται ως πόρνη). Αυτές οι γυναίκες έρχονται αντιμέτωπες με κοινωνική απομόνωση και στιγματισμό. Έκρινε περαιτέρω το γαλλικό δικαστήριο ότι η αιτούσα είναι πολύ πιθανό να έρθει αντιμέτωπη και με αντίποινα εκ μέρους του κυκλώματος, στο οποίο όφειλε χρήματα και ότι δεν υπάρχει η δυνατότητα απο-

τελεσματικής προστασίας της εκ μέρους των διοικητικών και δικαστικών αρχών της Νιγηρίας. Αναγνωρίστηκε έτσι σε β' βαθμό ως πρόσφυγας.⁷

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 3

Πολίτης **Αφγανιστάν** ζήτησε το 2011 διεθνή προστασία από το Γερμανικό κράτος, επικαλούμενη την πίεση από τον πατέρα της να παντρευτεί έναν ηλικιωμένο εξάδελφό της. Εκείνη έφυγε κρυφά από το Αφγανιστάν με τον σύντροφό της, κατέφυγε αρχικά στο Ιράν όπου γέννησε την κόρη τους και εν συνεχεία μέσω Ελλάδας έφτασαν στη Γερμανία. Το Διοικητικό Δικαστήριο του Gelsenkirchen έκρινε ότι πράγματι στο Αφγανιστάν οι γυναίκες αντιμετωπίζουν πολλαπλές διακρίσεις και ότι ο κίνδυνος προσυμφωνημένου γάμου μπορεί να θεμελιώσει λόγο παροχής διεθνούς προστασίας. Δέχθηκε το Δικαστήριο ότι στη δημόσια σφαίρα η ορθόδοξη ερμηνεία της Σαρία και οι πατριαρχικοί κώδικες τιμής ακόμα καθορίζουν την κατάσταση των γυναικών και των κοριτσιών. Σε σχέση με το σιιτικό θρήσκευμα της αιτούσας έκρινε ότι οι παραδοσιακοί κώδικες περιορίζουν την ελευθερία κίνησης και δράσης των γυναικών και κοριτσιών σε μεγάλο βαθμό. Λόγω της κατώτερης θέσης των γυναικών στο Αφγανιστάν, η ενδοοικογενειακή βία στη μορφή της σωματικής βίας είναι διαδεδομένη ευρέως. Περίπου 60% των γάμων στο Αφγανιστάν πιστεύεται ότι είναι «child marriages» και σχεδόν το 80% όλων των γάμων πιστεύεται ότι είναι προσυμφωνημένοι. Η φυγή από έναν προσυμφωνημένο γάμο μπορεί να οδηγήσει σε εγκλήματα (κυρίως δολοφονίες) τιμής. Στην περίπτωση που μια γυναίκα διαφύγει από προσυμφωνημένο γάμο και συνάψει προγαμιαία ή μετά γάμο σχέση πλέον εκτίθεται σε κίνδυνο εγκλήματος τιμής και ο σύζυγος και τα τέκνα τους.⁸ Αναγνωρίστηκε λοιπόν ότι ο φορέας δίωξης ήταν ο πατέρας της αιτούσας, οι δε παραβιαζόμενες διατάξεις ήταν το άρθρο 12 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, σύμφωνα με το οποίο άνδρες και γυναίκες έχουν το δικαίωμα να συνάψουν γάμο και να δημιουργήσουν οικογένεια. Αυτό το δικαίωμα αναγινώσκεται και από την αρνητική όψη να μην υποχρεώνεται κάποιος/α να παντρευτεί ενάντια στην προσωπική του/της επιθυμία. Οι προσυμφωνημένοι γάμοι και η υποχρέωση να παραμείνεις σε έναν τέτοιο γάμο επίσης παραβιάζουν το δικαίωμα στην ιδιωτική ζωή που κατοχυρώνει το άρθρο 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου. Επίσης οι προσυμφωνημένοι γάμοι παραβιάζουν το άρθρο 16 παρ. 2 της Οικουμενικής Διακήρυξης Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, σύμφωνα με το οποίο ο γάμος πρέπει να συνάπτεται μόνο στη βάση της ελεύθερης και ανεμπόδιστης βούλησης αμοτέρων των μελλοντικών συζύγων. Εν συνεχεία χορηγήθηκε προσφυγικό καθεστώς στην αιτούσα,

7 <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/france-national-asylum-court-24-march-2015-decision-no-10012810#content>

8 <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/germany-administrative-court-gelsenkirchen-18-july-2013-5a-k-441811a#content>

καθώς έγινε δεκτό ότι το Αφγανικό Κράτος δεν είναι σε θέση να παράσχει αποτελεσματική προστασία της και ότι δεν υπάρχει εναλλακτική δυνατότητα μεταγκατάστασής της στην Καμπούλ ή σε άλλο μέρος του Αφγανιστάν, με τρόπο που να είναι βιώσιμη.

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 4

Το **Ιταλικό Tribunale civile di Cagliari** αναγνώρισε ως πρόσφυγα πολίτη Νιγηρίας, κρίνοντας ότι ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (Female Genital Mutilation – FGM) αποτελεί μορφή έμφυλης βίας. Έτσι χορηγήθηκε σε β' βαθμό προσφυγικό καθεστώς, καθώς κρίθηκε ότι το κράτος της Νιγηρίας, παρά τις νομοθετικές ρυθμίσεις αδυνατεί να προστατεύσει αποτελεσματικά από αυτόν τον κίνδυνο τις γυναίκες.⁹

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ 5

Η αιτούσα, πολίτης **Γουινέας** και εθνοτικής καταγωγής Fula, δήλωσε ότι ήταν θύμα εξαναγκαστικού γάμου. Μετά το θάνατο των γονέων της αυτή και οι δύο μικρότερες αδελφές της πήγαν να ζήσουν με τον θείο τους από την πατρική πλευρά. Υποχρεώθηκε να παρατήσει την εργασία της ως νοσηλεύτριας. Ο θείος και η θεία της την εξανάγκασαν να παντρευτεί έναν φίλο του θείου της. Αρνήθηκε και κατόρθωσε να διαφύγει το απόγευμα που τελούνταν το θρησκευτικό μυστήριο. Το **Βελγικό Office of the Commissioner-General for Refugees and Stateless Persons (CGRS)** αρνήθηκε να την αναγνωρίσει ως πρόσφυγα, αποδίδοντάς της αναξιπιστία. Ειδικότερα επεσήμανε αναντιστοιχία με αντικειμενικές πληροφορίες ότι οι εξαναγκαστικοί γάμοι είναι σπάνιοι στη Γουινέα και σχεδόν ανύπαρκτοι στις αστικές περιοχές, έλλειψη συνοχής στα λεγόμενα της αιτούσας, καθώς δεν εξήγησε το λόγο που ο θείος της την εξανάγκασε να παντρευτεί και την απουσία αντίδρασης της αιτούσας για να εμποδίσει τον γάμο ή να τον τερματίσει. Στο φάκελο της αιτούσας είχε κατατεθεί και ιατρικό έγγραφο, που πιστοποιούσε ότι έχει υποστεί ακρωτηριασμό των γεννητικών οργάνων τύπου III (από τους σοβαρότερους, συνίσταται στην αποκοπή του μέρους ή όλων των εξωτερικών γεννητικών οργάνων ράψιμο / στένεμα του κολπικού ανοίγματος), ωστόσο το CRGS στάθμισε αρνητικά το γεγονός ότι η αιτούσα δεν είχε προβάλει κάποιο φόβο σχετιζόμενο με τον ακρωτηριασμό, ακόμα και όταν ρωτήθηκε ειδικά σχετικά με αυτό. Απέρριψε λοιπόν το αίτημά της. Το Βελγικό Council for Alien Law Litigation εξέτασε σε β' βαθμό την αίτησή της και σημείωσε ότι αρκούσε το ιατρικό έγγραφο που βρισκόταν στο φάκελό της, ώστε να εκτιμηθεί και η σοβαρότητα της βλάβης που έχει υποστεί και οι κίνδυνοι που απορρέουν από αυτή. Έκρινε λοιπόν ότι στοιχειοθετείται παρελθούσα δίωξη,

9 <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/italy-cagliari-court-3-april-2013-no-rg-81922012#content>

η οποία συνεπάγεται την απονομή προσφυγικού καθεστώτος, καθόσον το κράτος της Γουινέας δεν μπορεί να προστατεύσει αποτελεσματικά τις γυναίκες από αυτόν τον κίνδυνο. Επιπλέον έκρινε ότι ο λόγος της δίωξης αυτής (που την υπήγαγε στη σεξουαλική βία) είναι το φύλο, με συνέπεια να θεωρήσει ότι οι γυναίκες από τη Γουινέα συγκροτούν μια ιδιαίτερη κοινωνική ομάδα.¹⁰

Μια απόφαση – παράδειγμα κακής πρακτικής:

Στην υπόθεση με αρ. 1412142, [2015]¹¹ το Αυστραλιανό Διοικητικό Δικαστήριο Προσφυγών δεν έκανε δεκτή την αιτιώδη συνάφεια της ενδοοικογενειακής βίας – που η Τουρκάλα αιτούσα υφίστατο – με το φύλο της. Παρότι αναγνώρισε την αξιοπιστία της αιτούσας, αναφορικά με τους ισχυρισμούς της για τη βίαιη συμπεριφορά του συζύγου της, σημειώνει: «Ωστόσο, το Δικαστήριο δεν έχει πεισθεί ότι ο σύντροφος της προσφεύγουσας θα την βλάψει εξαιτίας του γεγονότος της συμμετοχής της σε αυτήν την ομάδα (σ.σ. της ειδικής κοινωνικής ομάδας «γυναίκες στην Τουρκία»). Η αιτούσα περιέγραψε τις συνθήκες υπό τις οποίες ο σύντροφός της θα την βλάψει. Αυτές ήταν περιπτώσεις όπου τον αμφισβητεί ή τον ρωτά, για παράδειγμα, όταν επέμενε να βγει έξω με φίλους ή όταν τον ρώτησε για το όπλο που είχε. Η περιγραφή της δείχνει ότι ήταν γενικά ένα βίαιο, επιθετικό πρόσωπο και ότι υπήρχε μια πολύ προσωπική δυναμική στο πλαίσιο της σχέσης που τον οδήγησε να τη βλάψει, λόγω των βίαιων τάσεων του, του προβλήματος των ναρκωτικών του, θεμάτων ψυχικής υγείας και της επιθυμίας του να την ελέγχει, παρά για το λόγο ότι είναι μια γυναίκα στην Τουρκία.»

Παρότι η προσφυγή της παραπάνω γυναίκας εν τέλει έγινε δεκτή σε άλλη νομική βάση, είναι χαρακτηριστικό ότι η άποψη ότι η βία κατά των γυναικών μπορεί κατά περίπτωση να αποτελεί ζήτημα της ιδιωτικής σφαίρας μη συνδεδεμένο με το φύλο της, αλλά με την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα του δράστη, συνεχίζει να αναπαράγεται από τις κατά τόπους αρμόδιες εθνικές αρχές, κατά την εξέταση αιτημάτων ασύλου σχετιζόμενων με το φύλο.

10 <http://www.asylumlawdatabase.eu/en/case-law/belgium-council-alien-law-litigation-17-october-2012-no-89927#content>

11 AATA Case No. 1412142, [2015] AATA 3566 (24 October 2015), Australia: Administrative Appeals Tribunal, 24 Οκτωβρίου 2015, διαθ. σε: <http://www.refworld.org/docid/579a05884.html>

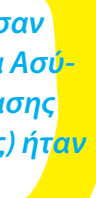
VI. Επίλογος

Είναι φανερό ότι πολλά ακόμη πρέπει να γίνουν προκειμένου να διασφαλιστούν τα δικαιώματα των γυναικών στη διαδικασία ασύλου, καθώς και για τη δίκαιη εξέταση των αιτημάτων τους για διεθνή προστασία. Κάποιες χώρες (π.χ. Ρουμανία, Σουηδία, Ηνωμένο Βασίλειο, Βέλγιο και Ιταλία) έχουν καταρτίσει εθνικούς Οδηγούς για τα αιτήματα ασύλου που σχετίζονται με το φύλο (ωστόσο πρόκειται για μη νομικά δεσμευτικά κείμενα και δεν καλύπτουν όλες τις θεματικές), ενώ άλλα αναφέρονται στα υπάρχοντα διεθνή κείμενα και οδηγούς, κυρίως της Υ.Α. ΟΗΕ.¹² Στην Ελλάδα, η Γενική Γραμματεία Ισότητας των Φύλων και η Ύπατη Αρμοστεία των Ηνωμένων Εθνών δημοσίευσαν το 2011 έναν Οδηγό για την προστασία των γυναικών και των κοριτσιών κατά τη διάρκεια της διαδικασίας πρώτης υποδοχής και ασύλου.¹³ Φαίνεται ωστόσο ότι η παράβλεψη του παράγοντα «φύλο» κατά την εξέταση αιτημάτων ασύλου που σχετίζονται με το φύλο οφείλεται περισσότερο στην έλλειψη εξειδικευμένης επιμόρφωσης των αρμοδίων υπαλλήλων, παρά στη σπανιότητα σχετικών οδηγιών.

Σε κάθε περίπτωση το ανώτατο σημείο αναφοράς στη διαδικασία ασύλου παραμένει η Σύμβαση της Γενεύης 1951. Η διαχρονικότητα της Σύμβασης οφείλεται στο ότι πρόκειται για ένα «ζωντανό» κείμενο, του οποίου οι ερμηνείες μεταβάλλονται (διαστελλόμενες) με το πέρασμα του χρόνου. Το «ανθρωπιστικό πνεύμα» της είναι το πρίσμα μέσα από το οποίο αναπτύσσεται η δυναμική της ερμηνείας του περιεχομένου της.

Δεν είναι άξιο απορίας που το φύλο ως λόγος δίωξης άρχισε να αναγνωρίζεται αρκετές δεκαετίες μετά την υπογραφή της Σύμβασης. Η δε ειδική πρόνοια για τις διαδικαστικές εγγυήσεις απονομής της διεθνούς προστασίας ειδικά για τις γυναίκες είναι πλέον κατοχυρωμένη από το κοινοτικό και το εθνικό δίκαιο.

Αυτό δεν σημαίνει ότι η προστασία των γυναικών έχει επιτελεστεί. Αποτελεί διαρκές ζητούμενο η ενδυνάμωσή τους ώστε να γίνουν υποκείμενα της διαδικασίας, να στηρίξουν το αίτημά τους και να ακολουθήσουν την προσωπική τους στρατηγική και απόφαση, καθώς η έμφυλη βία στον προσφυγικό πληθυσμό μπορεί να απαντάται σε νέες μορφές, αλλά έχει την ίδια ρίζα, την κοινωνική προέλευση ήτοι τις άνισες σχέσεις εξουσίας ανάμεσα στα φύλα.

Μέχρι τον Ιούνιο 2016 εκκρεμούσαν 12.370 υποθέσεις στην Υπηρεσία Ασύλου. Το ποσοστό επιτυχούς εξέτασης (χορήγηση διεθνούς προστασίας) ήταν 26,6%.

¹² [http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/462481/IPOL-FEMM_ET\(2012\)462481_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2012/462481/IPOL-FEMM_ET(2012)462481_EN.pdf)

¹³ https://www.unhcr.gr/no_cache/prostasia/gynaikes.html?cid=1068&did=1165&sechash=6f37542d

Η αναγνώριση ως τεκμαιρόμενης της ευαλωτότητας των γυναικών προσφύγων είναι η άλλη όψη της αναγνώρισης της δύναμής τους, καθώς κατορθώνουν να φέρουν σε πέρας το ταξίδι της προσφυγιάς, με όλους τους πρόσθετους κινδύνους που συνεπάγεται για αυτές και τα παιδιά τους. Κατά συνέπεια απαιτείται μια αντιμετώπιση η οποία δεν θα είναι πατερναλιστική αλλά αντίθετα θα αναγνωρίζει την εμπρόθετη δράση τους και θα αποφεύγει την υιοθέτηση μιας προσέγγισης του «εμείς και εσείς».

VII. Χρήσιμες πληροφορίες

Διαδικτυακοί Ιστότοποι:

<http://asylum.gov.gr/> (Υπηρεσία Ασύλου)

<http://www.firstreception.gov.gr/> (Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής)

<https://www.unhcr.gr/ypati-armosteia-toy-oie-gia-toys-prosfyges.html> (Ύπατη Αρμοστεία του Ο.Η.Ε. για τους πρόσφυγες, Γραφείο Ελλάδα)